

บทความวิจัย

มุมมองต่อการเตรียมความพร้อมก่อนสอบขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ การพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์*

The Perceptions of Preparation Before Examination for
Registration and Licensure as the Professional Nursing and
Midwifery of Fourth Year Nursing Students,
Kuakarun Faculty of Nursing

เฉลิมศรี เกิดมากมี**

ญาดารัตน์ บาล جای**

ปรมาภรณ์ วชิรวณิชกิจ**

Chalerm Sri Kerdmakmee

Yadarat Baljay

Poramapon Vachiravanichkij

*งานวิจัยในครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

*This research was funded by Navamindradhiraj University Research Fund

**คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช กรุงเทพฯ 10300

**Kuakarun Faculty of Nursing, Navamindradhiraj University, Bangkok, 10300 Thailand

Corresponding author: Yadarat Baljay; E-mail: yadarat@nmu.ac.th

Received: October 15, 2025; Revised: December 3, 2025; Accepted: December 3, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบพรรณนา เพื่อศึกษามุมมองต่อการเตรียมความพร้อมก่อนสอบขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง ของนักศึกษาพยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ที่มีความยินดีเข้าร่วมการวิจัย คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 20 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง และการบันทึกเทปร่วมกับการบันทึกภาคสนาม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาถอดเทปแบบคำต่อคำ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์แก่นสาระ

ผลการวิจัย พบว่า 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) มุมมองต่อผลการสอบขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง 2) ความรู้สึกต่อการสอบขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง และ 3) กลยุทธ์ในการเตรียมตัวสอบขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง จากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงมุมมองของนักศึกษาพยาบาลต่อการเตรียมความพร้อมในการสอบฯ เพื่อนำไปสู่การวางแผนในการช่วยเหลือสนับสนุนให้นักศึกษามีความพร้อม ลดความเครียด และนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดี และก้าวเข้าสู่การเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐานในอนาคต

คำสำคัญ: นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 การสอบขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์
ชั้นหนึ่ง พยาบาลวิชาชีพ สภาการพยาบาล

Abstract

This study was qualitative descriptive research that aimed to explore nursing students' perspectives based on their experiences in preparing for the examination for registration and licensure as a professional nurse and midwife. The participants were fourth-year nursing students from Kuakarun Faculty of Nursing who voluntarily took part in the study. The participants were selected through purposive sampling, with a total of 20 students. Data were collected through semi-structured in-depth interviews, audio recordings, and field notes. The recorded data were transcribed verbatim and analyzed using thematic analysis.

The research findings revealed three main themes: 1) Perceptions of the results of the national licensure examination for registered nurses and midwives. 2) The feeling on the national licensure examination for registered nurses and midwives. 3) The strategies for preparation for the examination. The study provides insights into nursing students' views on test preparation, based on their experiences with the registration and licensing exams for professional nurses and midwives. The results will guide the development of activities designed to assist students in preparing for examinations, reduce stress, and improve their quality of life, eventually facilitating their transition into competent and professional nurses.

Keywords: Fourth-year nursing students, Nursing and midwifery licensure examination, Registered nurse, Thailand Nursing and Midwifery Council

บทนำ

การสอบวัดความรู้เพื่อการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง ถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญในการรับรองคุณภาพ และสร้างมาตรฐานสำหรับพยาบาลวิชาชีพ เพื่อเป็นการประเมินสมรรถนะการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ สร้างความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ และเป็นการรับประกัน (guarantee) ถึงมาตรฐาน และคุณสมบัติที่เหมาะสมของพยาบาลวิชาชีพ ทั้งในระดับชาติ และนานาชาติ ปัจจุบันมีการสอบวัดความรู้หลังสำเร็จการศึกษา ก่อนไปปฏิบัติงานในบทบาทพยาบาลวิชาชีพในหลากหลายประเทศ เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา

เริ่มมีการสอบวัดความรู้ของพยาบาลหลังจบการศึกษา ในปี ค.ศ. 1903 จากคณะกรรมการของแต่ละรัฐ ซึ่งพยาบาลที่ผ่านการสอบวัดความรู้เท่านั้นจึงจะสามารถใช้คำว่า “registered nurse”¹ สำหรับในประเทศไทย สภาการพยาบาล เป็นนิติบุคคลแห่งเดียวที่มีอำนาจในการรับขึ้นใบอนุญาต และออกใบอนุญาต โดยจัดให้มีการสอบวัดความรู้ผู้ขอขึ้นทะเบียนฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 ซึ่งการสอบขึ้นทะเบียนฯ เป็นสิ่งที่ใช้ยืนยันถึงมาตรฐานคุณภาพทางการพยาบาล รวมถึงการให้การคุ้มครองประชาชน และผู้ใช้บริการทางด้านสุขภาพ โดยในปัจจุบัน สภาการพยาบาลกำหนดการสอบเพื่อเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง ให้มี

จำนวน 8 รายวิชา โดยผลการสอบจะถือว่าขึ้นทะเบียน เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาขอรับรองสถาบันการศึกษา วิชาชีพพยาบาล ซึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2541 - 2550 กำหนดให้ บัณฑิตพยาบาล 1 ราย จะสอบผ่านทั้ง 8 รายวิชา ต้องใช้การสอบเฉลี่ย 1.80 ครั้ง และมีนักศึกษา ร้อยละ 54.09 ที่สามารถสอบผ่าน 8 รายวิชา ในการสอบครั้งเดียว² จากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า มีหลายปัจจัยที่ส่งผล ต่อความสำเร็จการสอบวัดความรู้เพื่อการขึ้นทะเบียนฯ การศึกษาปัจจัยการเตรียมความพร้อมของนักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา พบว่า คะแนนเฉลี่ยสะสม ตลอดการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการสอบ ขึ้นทะเบียนฯ³ และนักศึกษาพยาบาลที่สอบผ่านการวัด ความรู้รวบยอด ครั้งที่ 1 ทุกรายวิชา มีโอกาสที่จะสอบผ่าน ความรู้ของผู้ขอขึ้นทะเบียนฯ มากกว่านักศึกษาพยาบาล ที่สอบไม่ผ่านถึง 3.97 เท่า⁴ รวมถึงจากการศึกษา พบว่า เกรดเฉลี่ยรายวิชาการพยาบาล เกรดเฉลี่ยสะสม และ ผลการสอบประมวลความรู้ สามารถทำนายผลการสอบ ขึ้นทะเบียนฯ ได้⁵

ปัจจุบันมีการปรับปรุงแบบการสอบวัดความรู้ เพื่อการขึ้นทะเบียนฯ อันเนื่องมาจากสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยปรับปรุงแบบการสอบ จากเดิม 2 วัน วันละ 4 รายวิชา มาเป็นสอบ 1 วัน 8 รายวิชา อีกทั้ง ปัจจุบัน คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัย นวมินทราชิราช ได้วางแผนให้นักศึกษาจะต้องได้รับการบรรจุเข้าทำงานภายในวันที่ 1 เมษายน ของทุกปี เพื่อช่วยเพิ่มอัตรากำลังของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งเป็น วิชาชีพขาดแคลน ให้รองรับการบริการสู่สังคมให้ได้ คุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ และเร็วที่สุด โดยมี ระยะเวลาสำเร็จการศึกษาภายในเดือนกุมภาพันธ์ เพื่อให้ทันในการเข้าสอบการสอบวัดความรู้เพื่อ การขึ้นทะเบียนฯ ครั้งที่ 1 ทำให้ต้องมีการปรับวิธีการ และการจัดเตรียมความพร้อม ในการสอบให้แก่ นักศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย โดยเมื่อทบทวน สถิติในปี พ.ศ. 2549 - 2552 พบว่า การสอบผ่านของ นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์

อยู่ในระดับที่สูงกว่า ร้อยละ 80.00⁶ แต่จากสถิติในปี พ.ศ. 2565 - 2567 พบว่า นักศึกษาที่สอบผ่านใบอนุญาต การสอบวัดความรู้เพื่อการขึ้นทะเบียนฯ ครั้งที่ 1 ยังมี จำนวนต่ำกว่า ร้อยละ 80.00⁷ ซึ่งส่งผลต่อการจัดสรร อัตรากำลังของระบบบริการสุขภาพ โดยเฉพาะในช่วง 10 ปีย้อนหลังที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคดิจิทัล และนักศึกษาที่เข้ามาเรียนจะเป็นนักศึกษาในยุค generation Z ซึ่งอาจทำให้มุมมอง การรับรู้ และ ทักษะแตกต่างจากในอดีต

ยุค generation Z คือ ยุคของประชากรที่เกิด ในช่วง ค.ศ. 1997 - 2010 มีอายุตั้งแต่ 9 - 22 ปี ซึ่งเป็น ยุคที่มีการปรับเปลี่ยนตั้งแต่การเลี้ยงดูของครอบครัว สังคม ตลอดจนความคุ้นชินกับการใช้เทคโนโลยี ในชีวิตประจำวัน ประชากรใน generation Z มักไม่ชิน กับการรอคอย และยังมีอัตราการเปลี่ยนงานที่ถี่กว่า คนในยุคก่อน ๆ และในขณะเดียวกัน ยังพบว่า มีความโดดเด่นในเรื่องของการใช้เทคโนโลยี มีความเชื่อมั่น ในตนเอง รวมถึงมีทักษะการทำงานในหลายด้าน⁸ และเมื่อศึกษาในกลุ่มของพยาบาลวิชาชีพ generation Z ที่จบใหม่ พบว่า มีมุมมองในเรื่องการทำงานที่ต้องการ จัดการให้ความสมดุลของชีวิตการทำงาน ชีวิตส่วนตัว ต้องการการสนับสนุน และต้องการการพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง⁹ สุดท้ายนี้ ยังพบว่า พยาบาลวิชาชีพที่จบใหม่ ในยุคสมัยของ generation Z จะมีการเปลี่ยนแปลง ในเรื่องของความคิด และความเชื่อที่แตกต่างจาก พยาบาลใน generation ที่ผ่านมา¹⁰

ในขณะเดียวกันแนวความคิดเกี่ยวกับการสอบ วัดความรู้เพื่อการขึ้นทะเบียนฯ จากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า การเตรียมความพร้อมในการสอบวัดความรู้ รวบยอดของสภาการพยาบาล ช่วยเพิ่มคะแนนสอบ ทำให้นักศึกษาสอบผ่านเกณฑ์ได้มากขึ้น¹¹ รวมถึง ช่วยลดความเครียดจากการเตรียมตัวสอบ¹² อีกทั้งยังมึ การจัดทำโปรแกรมเพื่อช่วยเพิ่มความสำเร็จของการสอบ วัดความรู้เพื่อการขึ้นทะเบียนฯ ในรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ การพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อม ในการสอบวัดความรู้รวบยอดด้วยการเรียนรู้แบบ

ผสมผสาน ร่วมกับการใช้สถานการณ์จำลองเสมือนจริง¹³ ซึ่งการพัฒนาโปรแกรมการเตรียมความพร้อมในการสอบวัดความรู้นี้ เกิดขึ้นก่อนที่จะมีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งเป็นโรคอุบัติใหม่ ที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน และรูปแบบการจัดการสอบจากสภาการพยาบาลที่แตกต่างจากในอดีต ตลอดจนในปัจจุบันรูปแบบการเรียนรู้ของ generation Z มีพฤติกรรมที่เชื่อมโยงกันระหว่างชีวิตประจำวันกับการใช้เทคโนโลยี การเข้าถึงข้อมูล การเปิดกว้างทางความคิด และพร้อมรับวัฒนธรรมที่แตกต่าง จากการศึกษา พบว่า นักศึกษาใน generation Z มักมีสมาธิสั้น และติดการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ในขณะที่ผู้สอนเป็นคนในรุ่น generation B, X และ Y ซึ่งมีวิถีชีวิต แนวคิด และการรับรู้ต่อสิ่งต่าง ๆ ที่แตกต่างจาก generation Z ดังนั้น การปรับรูปแบบการสอน และการปรับบทบาทให้สอดคล้องกับผู้เรียน จึงถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึง¹⁰

ในการศึกษา 2567 คณะพยาบาลศาสตร์ เกื้อการุณย์ ได้มีการปรับรูปแบบการเตรียมความพร้อมในการสอบวัดความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ ด้วยการพัฒนาแนวทางการเตรียมสอบที่แตกต่างจากรูปแบบที่เคยปฏิบัติมา รวมถึงในปัจจุบันนักศึกษาที่เข้ามาเรียนเป็นกลุ่มคนในยุค generation Z ที่มีวิถีชีวิตที่ต้องการ work-life balance มีพรสวรรค์ และการรับรู้ต่อสิ่งต่าง ๆ แตกต่างจากกลุ่มคน generation อื่น ๆ ในอดีต¹⁴ ซึ่งอาจขัดแย้งกับความเคร่งครัดเพื่อการเตรียมสอบขึ้นทะเบียนฯ จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จึงอาจส่งผลต่อการรับรู้ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการเตรียมสอบของนักศึกษา ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีการศึกษามุมมองจากนักศึกษาต่อการสอบ และการเตรียมตัวเพื่อการสอบขึ้นทะเบียนฯ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเพื่อให้รับรู้ถึงมุมมองของนักศึกษาต่อการเตรียมสอบขึ้นทะเบียนฯ ในมิติที่ลึกซึ้งตามบริบทของสถาบัน ซึ่งจะสามารถนำผลการวิจัยไปวางแผนการจัดการเรียนการสอน และวางแผนการเตรียมพร้อม เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีสมรรถนะมาตรฐานวิชาชีพตามเกณฑ์ข้อบังคับของสภาการพยาบาล เพื่อทำหน้าที่บริการสุขภาพแก่ประชาชน

ได้บรรลุตามนโยบายชาติ ที่มุ่งสร้างพยาบาลวิชาชีพให้เพียงพอกับความต้องการของสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษามุมมองต่อการเตรียมความพร้อมก่อนสอบขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบพรรณนา (qualitative descriptive research) เพื่อศึกษามุมมองต่อการเตรียมความพร้อมก่อนสอบขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช จำนวน 224 ราย

ผู้ให้ข้อมูล คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2567 ของคณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช ที่เตรียมความพร้อมก่อนสอบขึ้นทะเบียนฯ ในรอบที่ 1 ของปี พ.ศ. 2568 โดยผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) เกณฑ์ในการคัดเลือก คือ 1) นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2567 2) มีอายุ มากกว่า 20 ปี และ 3) ยินดีเข้าร่วมในงานวิจัยเพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูล เกณฑ์ในการคัดออก คือ 1) ไม่สะดวกในการให้ข้อมูล 2) นักศึกษาเข้าทบทวนไม่ครบถ้วนทุกรายวิชาในการเตรียมความพร้อมก่อนสอบขึ้นทะเบียนฯ และ เกณฑ์การหยุดการวิจัยในระหว่างการสัมภาษณ์ คือ ผู้ให้ข้อมูลแสดงอาการของความวิตกกังวล และความเครียด งานวิจัยนี้มีผู้ให้ข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 20 ราย

จำนวนผู้ให้ข้อมูลสำหรับการศึกษานี้จะพิจารณาจากความอิ่มตัวของข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการ

สัมภาษณ์ต่อไปจนกว่าจะได้รับความอิ่มตัวของรหัส (code saturation) และความอิ่มตัวของความหมาย (meaning saturation)¹⁵ ซึ่งจำนวนผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยนี้กำหนดไว้เป็นแนวทาง จำนวน 20 ราย ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 แต่ละคน และวิเคราะห์ข้อมูลต่อเนื่องไปจนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว¹⁶

เครื่องมือและคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ข้อมูลภูมิหลังของผู้ให้ข้อมูล หมายเลขผู้ให้ข้อมูล วัน เวลา การให้สัมภาษณ์ และสถานที่สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 เครื่องมือวิจัยที่สำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย 1) นักวิจัย 2) แนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured-interview guidelines) และ 3) อุปกรณ์เสริมอื่น ๆ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) นักวิจัย/ผู้ช่วยวิจัย ได้เตรียมความรู้ และทักษะอย่างเพียงพอเกี่ยวกับวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และการรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้เตรียมความรู้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการศึกษาเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในการตีความได้ และผู้วิจัยมีประสบการณ์ในการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยหลัก ลงทะเบียนเรียนรายวิชาวิจัยเชิงคุณภาพกับอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ และมีประสบการณ์ในการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพในภาระงานทางวิชาการของตนเอง จำนวน 1 เรื่อง

2) แนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ (interview guidelines) เป็นแนวคำถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยลักษณะคำถามเป็นแบบกึ่งโครงสร้างปลายเปิด จำนวน 6 ข้อ ตัวอย่างคำถาม เช่น “...นักศึกษารู้สึกอย่างไรต่อการสอบปรับใบอนุญาตจากสภาการพยาบาล...” , “...นักศึกษารู้สึกอย่างไร เมื่อตนเองต้องเข้าสู่การเตรียมตัว

เพื่อสอบปรับใบอนุญาตจากสภาการพยาบาล...” และ “...นักศึกษามีความคาดหวังผลต่อการสอบปรับใบอนุญาตจากสภาการพยาบาล อย่างไร...” เป็นต้น

3) อุปกรณ์เสริมอื่น ๆ ประกอบด้วย เครื่องบันทึกเสียงดิจิทัล โน้ตบุ๊กคอมพิวเตอร์ บันทึกภาคสนาม (field note) และโทรศัพท์มือถือ ผู้วิจัยจะเตรียม และทดสอบอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามให้พร้อมอยู่เสมอ การบันทึกภาคสนามเป็นวิธีการที่จะใช้สำหรับบันทึกสภาพแวดล้อม และบริบทของการสัมภาษณ์

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลไปตรวจสอบกับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ อาจารย์พยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และได้้นำคำถามไปทดลองเพื่อตรวจสอบว่าคำถามมีความชัดเจน เข้าใจง่าย และตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งพบว่า แนวคำถามมีความเหมาะสมของเนื้อหา สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษา ชัดเจน และตรงประเด็น

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผ่านการรับรองจาก คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน คณะพยาบาลศาสตร์ เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัย นวมินทราธิราช (KFN-IRB2024-12) รับรองวันที่ 23 ธันวาคม 2567 โดยผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้ดำเนินการ ให้ข้อมูล ชี้แจงรายละเอียดให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบ เมื่อยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลสามารถ เปลี่ยนใจหรือยุติการเข้าร่วมโครงการวิจัยได้ตลอดเวลา โดยที่ไม่ต้องแจ้งให้ผู้วิจัยทราบล่วงหน้า และจะไม่ส่งผลกระทบต่อ การเรียน และคะแนนการสอบ โดยผู้วิจัยจะใช้รหัสแทนในงานวิจัย รวมถึงวิเคราะห์ ข้อมูลในภาพรวม ในส่วนของข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง กับอาสาสมัคร เช่น ข้อมูลส่วนบุคคล แบบสัมภาษณ์ สมุดจดบันทึกภาคสนาม จะถูกเก็บรักษาไว้ในแฟ้ม

เอกสารอย่างมิดชิด และรวบรวมไว้ในที่ปลอดภัย ภายหลังได้รับการเผยแพร่บทความ 1 ปี ผู้วิจัยจะทำลายด้วยเครื่องทำลายกระดาษ สำหรับไฟล์เสียง และไฟล์เอกสารที่บันทึกลงในคอมพิวเตอร์ของผู้วิจัยจะถูกป้องกันโดยรหัสผ่านที่มีเฉพาะผู้วิจัยเท่านั้นที่จะสามารถเข้าถึงรหัสผ่านนั้นได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. หลังจากโครงร่างการวิจัยผ่านคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย ผู้วิจัยได้ขออนุญาตดำเนินการเก็บข้อมูล โดยผู้ช่วยวิจัยจะประสานกับนักศึกษา และประกาศเชิญชวนการเข้าร่วมงานวิจัย โดยติดประกาศในกระดานประชาสัมพันธ์ข่าวของคณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์

2. เมื่อได้รับการติดต่อจากผู้สนใจเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัย/ผู้ช่วยวิจัย คัดเลือกตามคุณสมบัติที่กำหนด เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลจนครบ จำนวน 20 ราย จากนั้นนัดหมายเพื่อรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้กำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ประกอบด้วยรูปแบบของการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว ทั้งนี้การเลือกวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์นั้น ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้ให้ข้อมูล โดยผู้ให้ข้อมูลสะดวกในการให้สัมภาษณ์หลังเลิกเรียน ในห้องนั่งเล่นภายในรั้วของมหาวิทยาลัยที่เป็นสัดส่วน และมีความเป็นส่วนตัว

3. ในระหว่างการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสร้างสัมพันธภาพโดยเป็นการพูดคุยในเรื่องทั่วไปเพื่อสร้างบรรยากาศผ่อนคลาย หลังจากนั้นเก็บข้อมูลส่วนบุคคล และทำการสัมภาษณ์เชิงลึกในประสบการณ์ของนักศึกษาต่อการสอบวัดความรู้เพื่อการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลฯ โดยใช้แนวคำถามสัมภาษณ์ (interview guidelines)

4. ใช้แนวคำถามในการสัมภาษณ์ ครั้งละ 1 ราย โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ 40 - 60 นาที ในระหว่างการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะจดบันทึก และบันทึกเสียงการสนทนาภายหลังได้รับความยินยอมก่อนทุกครั้ง

5. หลังจากการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้ง ภายใน 2 สัปดาห์ จะติดต่อไปทางโทรศัพท์เพื่อขอยืนยันข้อมูลจากการถอดเทปบันทึกเสียงการสนทนา ในการสัมภาษณ์ครั้งล่าสุด โดยก่อนการนำประเด็นมาวิเคราะห์ร่วมกันในทีมผู้วิจัย เพื่อหาประเด็น และทวนสอบข้อมูลที่ได้ว่าถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 10 - 15 นาที

6. ทำการถอดเทป นำข้อมูลมาวิเคราะห์ และทบทวนความเพียงพอของข้อมูล หากพบว่าข้อมูลยังไม่อึดตัว ผู้วิจัยจะสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเพื่อสัมภาษณ์เพิ่มเติมจนกว่าข้อมูลจะอึดตัว

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของการวิจัยเชิงคุณภาพ (trustworthiness) การวิจัยนี้ยึดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินของ Lincoln and Guba¹⁷ ที่ได้พัฒนาเกณฑ์ในการประเมินความน่าเชื่อถือของการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย 4 อย่าง ได้แก่

1) ความเชื่อถือได้ของการวิจัย (credibility) ผู้วิจัยจะใช้เวลากับผู้ให้ข้อมูลเป็นเวลานานพอสมควร ร่วมกับการใช้วิธีการสังเกตการสัมภาษณ์เชิงลึก และสังเกตพฤติกรรม และสภาพแวดล้อมของผู้ให้ข้อมูล จนกว่าข้อมูลจะชัดเจน (methodological triangulation) ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลซ้ำในกรณีที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเชื่อถือได้ แต่จะสัมภาษณ์ไม่เกิน 3 ครั้ง เพื่อไม่ให้เป็นการรบกวนผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยจะติดต่อผู้ให้ข้อมูลอีกครั้งเพื่อยืนยันข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และตรวจสอบความถูกต้อง หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จสิ้น (member checking) สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยจะนำรายงานผลการวิจัย ผลการวิเคราะห์ข้อสรุป และข้อเสนอแนะ มานำเสนอกับทีมวิจัยเพื่อตรวจสอบความถูกต้องต่อไป

2) การพึ่งพาเกณฑ์อื่นได้หรือความสม่ำเสมอ (dependability) ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง เพียงผู้เดียว และสัมภาษณ์อย่างมีหลักการตามแผนที่วางไว้ทุกครั้ง ใช้แนวคำถามชุดเดียวกันในการสัมภาษณ์ และใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า โดยตรวจสอบกับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ

จากนั้นหาหรือเกี่ยวกับหมวดหมู่ และรหัสต่าง ๆ กับผู้ร่วมวิจัยจนกว่าจะบรรลุข้อตกลงร่วมกัน

3) การยืนยันผล (confirmability) ผู้วิจัยเก็บบันทึกรายละเอียด และยืนยันข้อมูลกับผู้ร่วมวิจัยเพื่อทบทวน อภิปราย และหลีกเลี่ยงอคติที่อาจเกิดขึ้นจากมุมมองของบุคคลเพียงคนเดียวเกี่ยวกับการวิจัย ผู้วิจัยจะติดตามความรู้สึกส่วนตัวของผู้วิจัย และประเด็นเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยจะจดบันทึกสะท้อนความคิดของตัวเอง (reflexive diary) เพื่อบันทึกการสังเกตรายวัน และความคืบหน้าของการศึกษา เพื่อแสดงอคติของนักวิจัย และการหลีกเลี่ยงอคตินั้น ๆ

4) การถ่ายโอนผลการวิจัย (transferability) ผู้วิจัยจะอธิบายวิธีการวิจัยให้ผู้อ่านเข้าใจอย่างลึกซึ้ง รวมทั้งสถานที่ในการวิจัย (setting) ลักษณะของผู้ให้ข้อมูล และเครื่องมือวิจัย เพื่อให้มั่นใจว่าผู้อ่านเข้าใจกระบวนการวิจัย และสามารถนำข้อค้นพบไปใช้กับประชากรกลุ่มอื่นที่คล้ายคลึงกันได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ อายุ เพศ และเกรดเฉลี่ยในชั้นปีที่ 3 โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กระบวนการวิเคราะห์แก่นสาระ (thematic analysis) ของ Clarke and Braun¹⁸ ซึ่งมี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) การทำความเข้าใจกับข้อมูล ผู้วิจัยจะอ่านข้อมูลโดยรวม โดยให้ความสนใจเป็นพิเศษกับความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ บันทึกภาคสนาม และบันทึกช่วยจำจะถูกอ่านหลายครั้งเพื่อให้แน่ใจว่ามีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในข้อมูล โดยมองหาหัวข้อทั่วไปจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคำถามวิจัย

2) การทำให้เกิดข้อมูลเบื้องต้น กระบวนการนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยจะพยายาม

ระบุแนวคิด วลี ประเด็น และรูปแบบในบันทึกภาคสนาม หรือบันทึกที่เกี่ยวข้องกับคำถามการวิจัย กระบวนการนี้จะเสร็จสมบูรณ์เมื่อข้อมูลทั้งหมดได้รับการเข้ารหัส และข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับแต่ละรหัสได้รับการจัดเรียงแล้ว

3) การค้นหาแก่นสาระ กระบวนการวิเคราะห์เริ่มต้นด้วยการแปลงรหัสเป็นธีม และธีมย่อย “รวบรวมสิ่งสำคัญเกี่ยวกับข้อมูล และคำถามการวิจัย พร้อมทั้งแสดงถึงระดับของการตอบสนองที่มีรูปแบบหรือความหมายภายในชุดข้อมูล”¹⁸ ขั้นตอนนี้เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบข้อมูลที่เข้ารหัสเพื่อระบุส่วนใด ๆ ของรหัสที่คล้ายคลึงกันหรือทับซ้อนกัน กระบวนการพื้นฐานของการพัฒนาธีม และธีมย่อยเกี่ยวข้องกับการยุบหรือจัดกลุ่มรหัสที่นำเสนอคุณลักษณะที่ใช้ร่วมกัน จากนั้นรวมเข้าด้วยกันเพื่อสะท้อน และอธิบายข้อความที่มีความหมาย และสอดคล้องกัน

4) การตรวจสอบซ้ำของแก่นสาระ กระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาธีมสำหรับรหัส และชุดข้อมูลทั้งหมด ขั้นตอนแรก คือ การตรวจสอบว่าชุดรูปแบบสอดคล้องกับชุดข้อมูลหรือไม่ หากพบว่ามีข้อขัดแย้งกัน ขั้นตอนต่อไป คือ การยืนยันว่าชุดรูปแบบได้เชื่อมโยงกับชุดข้อมูลทั้งหมด เป็นไปได้ที่จะทำให้ธีมที่มีอยู่มีความถูกต้อง และให้ข้อมูลมากขึ้น โดยใช้ธีมที่พัฒนาเพิ่มเติมหรือธีมที่มีอยู่ เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนหรือตัดออกได้

5) การระบุ และตั้งชื่อแก่นสาระ ในขั้นนี้สามารถใช้การวิเคราะห์อย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับแต่งคุณลักษณะของแต่ละธีม เรียงรายโดยรวม การสร้างความหมาย และชื่อที่เรียบง่ายสำหรับแต่ละธีม ระบุ และติดป้ายกำกับธีมที่แสดงถึงเรื่องราวได้อย่างถูกต้อง หัวข้อที่ดีควร (ก) เน้นเฉพาะเรื่องราวหรือประเด็น (ข) เกี่ยวข้องกันแต่ไม่ซ้ำกับหัวข้ออื่น และ (ค) ตอบคำถามการวิจัยได้ชัดเจน

6) การเขียนผลการวิจัย เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ต้องใช้โครงสร้างที่ชัดเจน เรียบเรียงอย่างมีเหตุผล

มีหลักฐาน และมีตัวอย่างที่เพียงพอเพื่อสนับสนุน แก่นสาระ ประเด็นต่าง ๆ ตลอดจนข้อจำกัดของการศึกษารวมถึงการให้คำแนะนำสำหรับการวิจัยในอนาคต

ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีผู้ให้ข้อมูลเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ เกื้อการุณย์ จำนวน 20 ราย เป็นเพศหญิง จำนวน 14 ราย และเพศชาย จำนวน 6 ราย มีอายุระหว่าง 21 - 22 ปี หรือมีอายุเฉลี่ย 21.70 ปี มีเกรดเฉลี่ยในชั้นปีที่ 3 ระหว่าง 2.73 - 3.84 โดยมีค่าเฉลี่ย 3.38 ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์ในการเตรียมความพร้อมก่อนสอบขึ้นทะเบียนฯ ทุกราย เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมุ่งมองต่อการเตรียมความพร้อมก่อนสอบขึ้นทะเบียนฯ ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ ประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก และ 9 ประเด็นย่อย ดังนี้

ประเด็นหลักที่ 1 มุมมองต่อผลการสอบขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ขั้นหนึ่ง นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 หลังสำเร็จการศึกษา ก่อนไปปฏิบัติหน้าที่ในบทบาทพยาบาลวิชาชีพ จะต้องผ่านการประเมินสมรรถนะตามข้อบังคับของสภาการพยาบาล เพื่อให้ได้ตามมาตรฐานที่สภาการพยาบาลกำหนดไว้ โดยผู้ที่ผ่านการประเมินต้องเป็นผู้ที่สอบผ่าน ทั้ง 8 รายวิชา ทั้งนี้ ความสำคัญของการสอบขึ้นทะเบียนฯ ได้ถ่ายทอดผ่านมุมมองของนักศึกษาได้ 3 ประเด็นย่อย ดังนี้

1.1 สิ่งรับประกันความเป็นพยาบาลวิชาชีพ การปฏิบัติหน้าที่พยาบาลวิชาชีพโดยถูกต้องตามกฎหมายภายใต้พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ดังนั้น การสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตเพียงอย่างเดียวยังไม่สามารถทำให้นักศึกษาไปประกอบอาชีพเป็นพยาบาลวิชาชีพได้ นักศึกษาทุกคนต่างต้องตระหนักถึงความสำคัญของการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพฯ เป็นสำคัญด้วย

“...หากเรามีใบประกอบ เราก็เหมือนแบบมีอะไรมารันดีกว่า เราจบมาเรามีคุณภาพนะ สามารถให้การดูแลคนไข้ได้แล้วนะ ผมว่าถ้าเราไม่มีใบประกอบฯ คุณภาพมันคงยังไม่ถึงเกณฑ์ที่สภาฯ จะรับรองได้...” (ID_4)

“...มันเหมือนเวลาเล่นเกมส์ และเราผ่านด่านได้ มันภูมิใจ ดีใจ แต่เนี่ยมันยิ่งกว่า มันทำให้เรามีงานทำแบบไม่ใช่พยาบาลเถื่อน รับผิดชอบคนไข้ที่เราดูแลได้ มันสำคัญมาก ๆ เราสามารถบอกคนอื่นได้เต็มปากว่าเราคือพยาบาลวิชาชีพ...” (ID_6)

1.2 มีอิสระในการทำงาน เมื่อนักศึกษาสอบผ่านทั้ง 8 รายวิชา ตามข้อบังคับของสภาการพยาบาล นักศึกษาจะได้รับใบอนุญาตฯ สามารถปฏิบัติหน้าที่พยาบาลวิชาชีพ โดยไม่ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลเหมือนตอนที่เป็นักศึกษาพยาบาล สามารถออกแบบวางแผนการทำงานได้ด้วยตนเอง และมีอิสระในการตัดสินใจภายใต้ขอบเขตของพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์

“...ไปสอบแบบสภาฯ เพื่อเอาใบประกอบฯ เพื่อไปทำงาน เพื่ออาชีพ แต่มันใบประกอบแล้วก็มีอิสระในการทำงาน แบบเราก็จะไม่ต้องระแวงค่ะ แบบว่าไม่ต้องกังวลว่า แบบเออเราจะผิดกฎหมาย...” (ID_13)

“...พยาบาลที่ไม่มีใบประกอบฯ เขาก็ยังไม่ให้ทำอะไรได้ทั้งหมด เพราะแสดงว่าเรายังไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ถ้าเราสอบผ่านก็ถือว่าเราไปให้การพยาบาลคนไข้ได้ เราทำได้ ไม่ต้องมีพี่มาคอยประกบดูไปทุกอย่าง เราตัดสินใจได้เลย...” (ID_17)

1.3 เกิดความมั่นใจที่จะทำงาน ในกรณีที่สอบขึ้นทะเบียนฯ ไม่ผ่าน นักศึกษาจะยังไม่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพจากสภาการพยาบาล จึงทำให้ยังไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยสมบูรณ์ในบทบาทพยาบาลวิชาชีพ ทำให้ไม่มั่นใจในบทบาทของตนเองต่อการให้การพยาบาลกับผู้ป่วย ดังนั้น ในมุมมองของนักศึกษา การที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพจะสามารถเพิ่มความมั่นใจในตัวเอง และส่งเสริมให้

เกิดความเชื่อมั่นในสมรรถนะ เมื่อต้องไปปฏิบัติหน้าที่จริง ในอนาคต

“...ถ้าเรามีใบประกอบฯ เนี่ย มันก็เป็นสิ่งที่ทำให้ทั้งตัวเรา แล้วก็คนอื่นอะคะ มันใจว่าเรามีความรู้ที่จะแบบไปดูแลคนได้...” (ID_5)

“...ใบประกอบฯ ทำให้หนูเองก็คงมั่นใจในตัวเองมากขึ้นเมื่อต้องไปดูแลคนไข้ เมื่อก่อนตอนเป็นนักเรียน เรายังมีอาจารย์คอยดูแล แต่พอจบไปเราต้องทำงานด้วยตัวเอง ดังนั้น หนูว่ามันสำคัญมากเลยเพราะเราไปดูแลชีวิตคนอื่น มันจำเป็นที่เราต้องมีความรู้ความสามารถ ปฏิบัติได้ถูกต้อง เราไม่ได้ทำกับหุ่นคนไข้เขาก็คงคาดหวังให้เราดูแลเขาให้ดี...” (ID_14)

ประเด็นหลักที่ 2 ความรู้สึกต่อการสอบขึ้นทะเบียนฯ เมื่อนักศึกษารับรู้ว่าจะต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่สำคัญของชีวิต โดยพบว่า การสอบขึ้นทะเบียนฯ มีผลโดยตรงต่อตัวนักศึกษาเมื่อต้องเปลี่ยนบทบาทจากชีวิตนักศึกษาไปสู่ชีวิตการทำงาน ซึ่งเป็นความท้าทายที่อาจทำให้เกิดอารมณ์ และความรู้สึกที่หลากหลาย รวมถึงอาจส่งผลกระทบต่ออารมณ์ และจิตใจ ทั้งทางบวก และทางลบ โดยมีรายละเอียด 3 ประเด็นย่อย ดังนี้

2.1 เป็นความกดดัน สถานการณ์ที่ต้องเผชิญในการเตรียมตัวก่อนสอบขึ้นทะเบียนฯ เป็นความรู้สึกที่ต้องเผชิญกับความคาดหวังต่อผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นซึ่งส่งผลต่อชีวิตการทำงานในอนาคต ประกอบด้วยบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมของสถานการณ์ที่เป็นสิ่งกระตุ้นให้ผลต่ออารมณ์ และความรู้สึกของนักศึกษาก่อให้เกิดความรู้สึกที่กดดันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

“...ลงมือทำแล้วใคร ๆ ก็หวังนะครับผม เพราะมันคืออนาคตของเราที่มีคนรอบข้างต่างก็แอบหวังกับเราไปด้วย ค่ะ ะ ก็อยากให้นักศึกษาสอบผ่านมาก ๆ ครอบครัวยังตั้งความหวังกับเรา องค์กรก็อยากได้บัณฑิตที่พร้อมทำงานได้อย่างเต็มที่ มันกดดันมันก็จะแบบเครียดแล้วมันก็จะแบบคิดคิดเยอะอะ...” (ID_11)

“...หนูอยากตั้งความหวังไว้สัก 100% แต่ก็พยายามทำใจเพื่อความผิดหวังไว้หน่อยสัก 20%

กลัวถ้าพลาดแล้วจะทำใจไม่ได้ ลึก ๆ ก็คือต้องเอาให้ผ่าน 8 ค่ะ มันก็เลยแบบกดดัน มันคือความฝันที่ยังทำไม่สำเร็จ...” (ID_13)

2.2 สำคัญต้องทำอย่างเต็มที่ การสอบผ่านทั้ง 8 วิชาตามข้อบังคับของสภาการพยาบาลมีความสำคัญต่อนักศึกษาในการประกอบอาชีพ โดยนักศึกษาต่างตระหนักว่าการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเป็นสิ่งที่สำคัญ และจะส่งผลให้นักศึกษาสามารถเป็นพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทยได้อย่างถูกต้อง โดยมีพระราชบัญญัติวิชาชีพ และกฎหมายคุ้มครอง

“...ยังรู้สึกว่าการไม่ไฉฉา กลัวเตรียมตัวไม่ทันมันกระชั้นเข้ามาทุกที เหมือนตอนนี้หนูจะนอนหลับไม่สนิท เพราะมันคือสิ่งสำคัญของนักเรียนพยาบาลทุกคน...” (ID_7)

“...ผลสอบรวบยอดผมทำได้ไม่ดี แต่สำหรับสภาฯ ผมจะเต็มที่ ไม่ทำเล่น ๆ มันคือเรื่องที่เราต้องจริงจัง ทุ่มเท ผมต้องทุ่มกับมัน...” (ID_10)

2.3 เป็นบทพิสูจน์ที่สำคัญของอนาคต เนื่องจากเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว แต่ยังไม่ใช่ความสำเร็จโดยสมบูรณ์ในการก้าวเข้าสู่ชีวิตการทำงาน การได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเป็นเป้าหมายที่ช่วยยืนยันความสามารถของนักศึกษา ความพร้อมในสมรรถนะของวิชาชีพพยาบาลตามข้อบังคับของสภาการพยาบาล

“...ใบประกอบฯ ทำให้เราเป็นพยาบาลวิชาชีพโดยสมบูรณ์ พร้อมที่จะดูแลคนอื่น ๆ แล้ว ถ้าเราสอบไม่ผ่านแสดงว่า เรายังไม่สมบูรณ์ครับ เราต้องยอมรับเอาจริง ๆ ผมก็อยากได้มันนะครับ ผมเลยต้องสู้ต้องพยายาม...” (ID_4)

“...หนูเตรียมตัวที่จะพิสูจน์ตัวเองว่า 4 ปีที่ผ่านมา หนูพร้อมจะเป็นพยาบาลวิชาชีพได้แล้วหรือยังคนไข้ที่หนูดูแลเขาก็จะได้มั่นใจ...” (ID_12)

ประเด็นหลักที่ 3 กลยุทธ์ในการเตรียมตัวสอบขึ้นทะเบียนฯ ผู้สำเร็จการศึกษาก้าวเข้าสู่บทบาทพยาบาลวิชาชีพที่ได้รับรองจากสภาการพยาบาล

และถูกต้องตามกฎหมาย ผลสัมฤทธิ์จากการสอบผ่าน จึงมีอิทธิพลต่อนักศึกษาทุกคนที่ลงสนามสอบ โดยนักศึกษาได้ถ่ายทอดแนวทางการปฏิบัติของตนเอง ในการเตรียมความพร้อม สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ 3 ประเด็นย่อย ดังนี้

3.1 วางแผนดีทำให้มั่นใจ เมื่อมีเป้าหมาย ที่ชัดเจน จะทำให้เกิดการวางแผนการเตรียมตัวสอบได้ อย่างเป็นระบบ มีการค้นหาแนวทางที่เหมาะสมกับตนเอง เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิต และสามารถปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ได้ ส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่น และความมั่นใจ ต่อการสอบขึ้นทะเบียนฯ มากขึ้นตามลำดับ

“...ผมว่าการเตรียมความพร้อม เราต้อง เตรียมมาตลอด ไม่ต้องมาเหนื่อยมากตอนปลาย ก็อ่านที่สรุปไว้ แต่อางมีบางวิชาที่เราจะต้องทบทวน และ ทำความเข้าใจให้เยอะขึ้น พอมีเวลาเตรียมตัวทำให้ เราได้หาจุดอ่อนของตัวเอง ได้ปิดรูรั่ว มาทบทวน ทำความเข้าใจใหม่...” (ID_10)

“...ช่วงแบบที่มันจะเริ่มฝึกบริหาร elective ก็จะวางแผนไว้ แล้วก็อ่าน ดิว แบบหนูจะเริ่มจาก ผดุงมารดา แบบกับเด็กใช้ไหมคะ เพราะว่ามันจะอยู่ในหมวดหมู่แบบแม่ และเด็ก หรือว่าแบบผดุงเหมือนกัน หนูก็จะแบบจัดเซตมาก่อนเป็นเซต ๆ ...” (ID_16)

3.2 ลิงกระตุ้นช่วยเสริมแรง ในช่วงการเตรียมความพร้อมเพื่อสอบขึ้นทะเบียนฯ นักศึกษาต่าง พยายามค้นหาสิ่งสนับสนุนทางด้านจิตใจเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายที่วางไว้ ถึงแม้ต้องเผชิญกับความรู้สึกอ่อนล้า เหน็ดเหนื่อย แต่เมื่อพบสิ่งที่จะช่วยกระตุ้น เสริมแรง เสริมกำลังใจ ก็สามารถกลับมามีกำลังใจ และเกิดความมุ่งมั่นในการเตรียมความพร้อมสำหรับการสอบขึ้นทะเบียนฯ

“...การมีโครงการทบทวนนี้ฯ ดีมาก ๆ เลยครับ เพราะถ้าปล่อยไปอ่านเอง หรือไปซื้อคอร์สทบทวน บางทีไม่มีใครมาให้คำตอบในเรื่องที่สงสัยได้ชัดเจน เท่าอาจารย์ ในหลายครั้งคู่มือที่วางขาย ก็เฉลยผิด แต่การทบทวนผมชอบที่อาจารย์ชี้ให้เห็นว่า concept ที่ถูกต้องในเรื่องนั้น ๆ คืออะไร และการที่มีอาจารย์ จากทั้งภายนอก/ภายใน มาทบทวน คือ ได้เทคนิค

การทำข้อสอบ เทคนิคการจำ ที่หลากหลายรูปแบบ และไม่จำเจด้วย แถมช่วยดึงดูดความตั้งใจ...” (ID_1)

“...หนูไม่ได้กลับบ้านเลย คิดว่าพยายามอ่าน ถามเพื่อน เข้าทบทวน มองไปทางไหนเพื่อนคนอื่นก็ ตั้งใจกันหมด พอเพื่อน ๆ อ่านหนังสือ เราก็ต้องอ่านตาม เพราะเหมือนมีแรงกระตุ้นจากบรรยากาศรอบตัว...” (ID_15)

“...เวลาเหนื่อยมาก ๆ หนูก็จะโทรกลับบ้าน มันเหมือนเราได้ยินเสียงพ่อแม่แล้วรู้สึกอุ่นใจ พุดแล้วน้ำตาจะไหลเลยคะ หนูไม่ได้กลับบ้านมา หลายเดือนแล้ว ช่วงนี้แม่กับพ่อก็โทรมาหาหนูบ่อย กลัวหนูเครียดมากไป...” (ID_16)

3.3 ใช้วิธีการหลากหลาย และผสมผสาน กระบวนการเพื่อไปสู่ความสำเร็จของการสอบขึ้นทะเบียนฯ มีวิธีการหลากหลายรูปแบบ ซึ่งนักศึกษาต่างค้นพบว่า สามารถเลือกผสมผสานหลากหลายวิธีการที่เหมาะสม กับตนเองในการเตรียมตัวสอบ

“...ก็จะพกหนังสือ ตอนนั้นอ่านแค่หนังสือ สรุปก่อนคะ แล้วก็เอาขึ้นไปอ่านบนวอร์ดด้วย แล้วก็ฟัง ยูทูบที่เขาสรุปเนื้อหามาให้คะ แบบเค้าทำคลิปยูทูบ ฟรีคะ...” (ID_2)

“...อาจารย์แต่ละคน มีเทคนิคที่ไม่เหมือนกัน หนูว่ามันก็ดี เราได้มีหลากหลายเทคนิคให้เลือกใช้ในการอ่านหนังสือ การทำข้อสอบ...” (ID_6)

“...ผมมีเพื่อนที่เรียนในหลาย ๆ ที่ เขามี การทบทวนหลากหลายรูปแบบ ผมก็แชร์กับเพื่อน ๆ อ่านเอง ดิวกันเอง ทบทวนกับอาจารย์ มีตารางชัดเจน ครบทั้ง 8 วิชา เพราะทุกวิชามีความสำคัญ...” (ID_10)

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาเกี่ยวกับมุมมองต่อการเตรียมความพร้อมก่อนสอบขึ้นทะเบียนฯ ของนักศึกษพยาบาล ชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ สรุปได้ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) มุมมองต่อผลการสอบขึ้นทะเบียนฯ 2) ความรู้สึกต่อการสอบขึ้นทะเบียนฯ และ 3) กลยุทธ์ในการเตรียมตัวสอบขึ้นทะเบียนฯ มีรายละเอียด ดังนี้

1. มุมมองต่อผลการสอบขึ้นทะเบียนฯ

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นว่า การสอบขึ้นทะเบียนฯ เพื่อรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาเผชิญกับสถานการณ์ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงบทบาทที่สำคัญของชีวิตจากวัยเรียนไปสู่วัยทำงาน โดยผลการสอบที่ผ่านมาเกณฑ์ข้อบังคับของสภาการพยาบาล ส่งผลต่อความมั่นคงภายในตัวนักศึกษา เมื่อต้องเปลี่ยนบทบาทในสังคม ช่วยการันตีสมรรถนะทางวิชาชีพตลอดหลักสูตรการเรียน สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผาสุกของนักศึกษาพยาบาล¹⁹ ที่ได้ข้อค้นพบว่า นักศึกษาพยาบาลในชั้นปีที่สูง ได้ผ่านการศึกษานี้อาหาที่มีความลุ่มลึก และซับซ้อน แม้จะเกิดกระบวนการคิดในเชิงระบบมากขึ้นแล้วก็ตาม แต่นักศึกษาจะต้องมีการปรับตัวเพื่อรับมือกับบทบาทใหม่ในการทำงาน ซึ่งถือเป็นความท้าทายในโลกของความเป็นจริง เช่นเดียวกับการศึกษาของสถาบันการศึกษาพยาบาลในฮ่องกง ที่พบว่า สิ่งที่นักศึกษาชั้นปีสุดท้ายให้ความสำคัญมากที่สุด คือ การเตรียมตัวเข้าสู่ชีวิตการทำงาน ทิศทางการดำเนินชีวิตหลังสำเร็จการศึกษา ซึ่งบ่งบอกถึงเส้นทางชีวิตของตนเองในอนาคต²⁰ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเปลี่ยนผ่าน (transition theory) โดยอธิบายว่า การเปลี่ยนผ่านเป็นการเคลื่อนผ่านจากช่วงชีวิตหนึ่งไปสู่ช่วงชีวิตหนึ่ง ทำให้เกิดการตอบสนองของบุคคลในระหว่างที่อยู่ในช่วงการเผชิญกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของชีวิต ในช่วงการเตรียมความพร้อมเพื่อการสอบขึ้นทะเบียนฯ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จะทำให้เกิดการเปลี่ยนผ่านตามระยะพัฒนาการจากวัยรุ่นไปสู่ผู้ใหญ่ และการเปลี่ยนผ่านจากวัยเรียนเข้าสู่วัยทำงานจากสถานการณ์การสอบขึ้นทะเบียนฯ²¹

2. ความรู้สึกลต่อการสอบขึ้นทะเบียนฯ

ข้อค้นพบในการศึกษานี้ สะท้อนให้เห็นถึงการสอบผ่านครบทั้ง 8 รายวิชา ตามเกณฑ์ที่สภาการพยาบาลกำหนดไว้ โดยใช้ข้อสอบที่ได้มาตรฐานชุดเดียวกันทั้งประเทศ นักศึกษาต่างยอมรับถึงความสำคัญ และความจำเป็นที่จะต้องรักษามาตรฐานของวิชาชีพไว้

แต่ในช่วงก่อนสอบขึ้นทะเบียนฯ นักศึกษาส่วนใหญ่ได้สะท้อนถึงความเครียด ความกดดัน และความคาดหวังที่ตนเองต้องเผชิญ ทั้งจากตนเอง คนรอบข้าง สถาบันการศึกษา รวมถึงพ่อ และแม่ ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดความเครียด และความวิตกกังวล โดยมีการแสดงออกทางกาย เช่น การนอนหลับไม่สนิท การรับประทานอาหารมากขึ้นหรือน้อยลง เป็นต้น และอาการทางจิตใจที่สำคัญได้แก่ ความวิตกกังวล หงุดหงิดง่าย ว้าวุ่น คิดถึงบ้าน อีกทั้ง พบว่า ความเครียดของนักศึกษาพยาบาลมีผลต่อคุณภาพชีวิตที่ลดลงของนักศึกษา ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ชีวิตประจำวันจนเกิดผลเสียต่อสุขภาพกายและใจ²² และยังพบว่า นักศึกษาพยาบาลในชั้นปีสุดท้ายมักกังวล และกดดันกับสถานะของตนเองในอนาคต และในบทบาทใหม่ รวมถึงเป็นที่ยอมรับของสังคม²³ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาเกี่ยวกับระดับความเครียดของนักศึกษาแพทย์ในชั้นปีสุดท้าย ที่พบว่า นักศึกษาแพทย์ชั้นปีสุดท้ายมีความเครียดในระดับสูงมาก โดยส่วนใหญ่เกิดจากความคาดหวังทางการเรียน และความกลัว ที่เกี่ยวข้องกับ การออกไปประกอบวิชาชีพแพทย์ในโลกความเป็นจริงในอนาคตที่กำลังจะเกิดขึ้น²⁴ ทั้งนี้ ยังพบอีกว่า สิ่งสำคัญของกระบวนการสร้างความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษาพยาบาล เพื่อให้ผ่านพ้นสถานะวิกฤต ความเครียด หรือความทุกข์ได้นั้น เกิดจากการใช้องค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านฉันทะ คือ การรู้ถึงคุณค่าของตนเอง การมีความหวังสู่ความสำเร็จ 2) ด้านฉันทะ คือ การได้รับการสนับสนุน และ 3) ด้านฉันทะ คือ การมีความสามารถในการจัดการแก้ไขปัญหา การจัดการกับอารมณ์²⁵ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการความเครียด (stress management) ได้อธิบายว่า บุคคลจะเผชิญความเครียดได้ดี คือ บุคคลที่สามารถเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสม มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด และบรรเทาอารมณ์เครียดไปในทิศทางที่เหมาะสม²⁶

3. กลยุทธ์ในการเตรียมตัวสอบขึ้นทะเบียนฯ

ข้อค้นพบในการศึกษานี้ ชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4 ต่างแสวงหาวิธีการที่หลากหลายในการทบทวน ความรู้ก่อนสอบฯ เพื่อให้เกิดความมั่นใจ ได้แก่ การซื้อคอร์สเรียนทบทวน การซื้อชีทสรุปเนื้อหา และการทบทวนเนื้อหาตามแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อช่วยสร้างความมั่นใจว่าตนเองมีความรู้ อย่าง ครบถ้วน ซึ่งส่วนใหญ่ต้องเสียค่าใช้จ่าย แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีนักศึกษาบางส่วนที่มีข้อจำกัดทางด้านการเงิน เมื่อสถาบันให้ความช่วยเหลือหรือให้การสนับสนุน ในการจัดโครงการเตรียมความพร้อมการสอบขึ้น ทะเบียนฯ นักศึกษาส่วนใหญ่จึงมีความยินดีที่จะ เข้าร่วม เนื่องจากการเปิดกว้างของคณาจารย์ในการ ช่วยเหลือสนับสนุน ทำให้นักศึกษาได้คลายข้อสงสัย ตลอดจนการจัดสรรเวลา และสถานที่ให้เอื้ออำนวย ต่อการเรียนรู้ ทำให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกผ่อนคลาย มีความยืดหยุ่น และช่วยลดความตึงเครียด จากการศึกษา พบว่า การลดความเครียด โดยใช้คุณลักษณะของ การสนับสนุนทางสังคมที่ดี ประกอบด้วย ด้านโครงสร้าง ด้านการศึกษา ด้านจิตสังคม และด้านวัสดุอุปกรณ์ เมื่อได้รับการสนับสนุนทางสังคมได้อย่างครอบคลุม และมีคุณภาพ ย่อมส่งผลต่อภาวะสุขภาพจิต และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของนักศึกษาพยาบาล²⁷ นอกจากนี้ ผลการศึกษา ยังพบว่า นักศึกษาได้ค้นหา แนวทางในการเตรียมตัวสอบเพื่อนำมาพัฒนาเป็น กลยุทธ์ของตนเองร่วมกับการได้รับการสนับสนุนจาก หลายช่องทาง สอดคล้องกับแนวคิด socio-ecological model (SEM)²⁸ ซึ่งได้กล่าวถึง การได้รับการสนับสนุน ในหลายระดับ สามารถนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ การเตรียมสอบ และการรับมือกับความเครียด โดยใน ระดับบุคคลจะใช้การส่งเสริมความสามารถแห่งตน (self-efficacy) การจัดการเวลา การพัฒนาทักษะ ในการเรียนรู้ ในระดับความสัมพันธ์ ใช้การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างเพื่อน การมีระบบพี่เลี้ยงจากรุ่นพี่ การได้รับการทบทวนจากอาจารย์ การได้รับการสนับสนุน จากครอบครัว และในระดับสถาบัน ใช้การจัดโปรแกรม ทบทวน การอำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่

สื่อการสอนที่ทันสมัย รวมถึงการสนับสนุนในระดับ สังคมจากเครือข่ายแหล่งฝึกงาน หรือสถานพยาบาล เพื่อสร้างแรงจูงใจ และในระดับนโยบายที่ต้องมีการพัฒนา หลักสูตร และติดตามนโยบายสำหรับเตรียมสอบ ขึ้นทะเบียนฯ ให้สอดคล้องกับเกณฑ์ข้อบังคับของ สภาการพยาบาล ดังนั้น การได้รับการส่งเสริม และ สนับสนุนจากหลากหลายระดับอย่างครอบคลุมทุกมิติ จึงเป็นสิ่งสำคัญในการวางแผน และวางกลยุทธ์ เพื่อเตรียมตัวสอบขึ้นทะเบียนฯ ที่จะทำให้นักศึกษา มีแรงจูงใจ และมีความมุ่งมั่นในการปรับปรุงพฤติกรรม เพื่อไปถึงจุดมุ่งหมาย กล่าวคือ สามารถสอบผ่าน และ ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สถาบันการศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไป พัฒนาหลักสูตรให้นักศึกษาพยาบาลได้รับการสนับสนุน อย่างครอบคลุมในหลายระดับ (multi-level support) เพื่อให้นักศึกษาบรรลุถึงเป้าหมาย สามารถสอบผ่าน ขึ้นทะเบียนฯ ตามเกณฑ์ข้อบังคับของสภาการพยาบาล รวมถึงสามารถนำไปพัฒนาเป็นโปรแกรมในการสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกอย่างครอบคลุม รวมถึงสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาที่จะ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นใจ ในสมรรถนะของตนเอง อีกทั้งยังมีความพร้อมสำหรับ เตรียมตัวสอบฯ พร้อมทั้งก้าวสู่การเป็นพยาบาลวิชาชีพ ได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษามุมมองต่อการสอบ ขึ้นทะเบียนฯ ในนักศึกษาที่สามารถสอบผ่าน 8 รายวิชา ในรอบแรก เพื่อให้เข้าใจมุมมอง และการรับรู้ของ นักศึกษา วิเคราะห์กลยุทธ์สู่ความสำเร็จอย่างลุ่มลึก สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาโปรแกรมการเตรียม ความพร้อมเพื่อสอบขึ้นทะเบียนฯ ในรูปแบบที่เหมาะสม กับบริบทของนักศึกษาพยาบาลในยุคปัจจุบัน และ นำมาสู่การวางแผนการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

2. ควบคู่กับปัญหา และอุปสรรคต่อการสอบ
ขึ้นทะเบียนฯ ซึ่งจะทำให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้มี
ประสิทธิภาพ รวมถึงพัฒนานักศึกษาพยาบาลให้มี
มาตรฐาน ตลอดจนมีความพร้อมในการเปลี่ยนบทบาท
สู่พยาบาลวิชาชีพ

กิตติกรรมประกาศ

ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก “กองทุนวิจัย
มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช” (Navamindrathiraj
University Research Funded)

เอกสารอ้างอิง

1. Benefiel D. The story of nurse licensure. Nurse Educator 2011;36(1):16-20. doi: 10.1097/NNE.0b013e3182001e82.
2. Srisuphan W, Athaseri S, Raadnui N. Knowledge assessment for registration and issuance of nursing professionals. Thai Journal of Nursing Council 2008;23(3):10-5. (in Thai)
3. Kunaviktikul W, Klunklin A, Chontawan R, Athaseri S. Factors related to the results of nursing and obstetric license tests. Thai Journal of Nursing Council 2012;27(3):11-28. (in Thai)
4. Kongkar R, Charoenkitkarn V, Tosuksri W, Sareewiwatthana P. Factors affecting the result of nursing licensure examination among bachelor graduates from faculty of nursing, Mahidol university. Journal of Nursing Science 2012;30(3):82-91. (in Thai)
5. Sangsongrit N, Wattanatumn S. Predictor of nursing license examination of bachelor graduates of Srisavarindhira Thai Red Cross institute of nursing in 2017. Thai Red Cross Nursing Journal 2019;12(2):235-51. (in Thai)
6. Thamlikitkul S, Sinudompol S. Self developing to the new step of life: the process of success in first-round passing on nursing and midwifery license exam of nurse graduates from Kuakarun college of nursing. Journal of Nursing and Education 2012;5(3):157-72. (in Thai)
7. Thailand Nursing and Midwifery Council. Summary of knowledge examination results for applicants for registration 1/2024 Kuakarun Faculty of Nursing 2024. Bangkok: Thailand Nursing and Midwifery Council; 2024. (in Thai)
8. Doosomsak K, Obgaew C, Khumkhunthod S, Pornphutthipong T, Rojanatrakul T. Generation Z and preparation for entering the labor market. Journal of MCU Social Science Review 2023;12(2):A41-50. (in Thai)
9. Ngammoh N, Punna A, Tengran K, Mookdasanit S. Working experiences of generation Z nurse under supervision of nurse preceptors in the new normal era. Journal of Nursing and Education 2023;16(1):72-85. (in Thai)
10. Sriwichai P. Nursing education for different generations in the 21st century. Journal of Nursing and Health Research 2021;22(2):150-9. (in Thai)

11. Chantawatchai A, Vitoonmetha M. The effective of preparation program for nursing professional licensing examination readiness on adult and elderly nursing subject comprehensive test and nursing students' satisfaction on the preparation program. *Journal of Rangsit University: Teaching and Learning* 2017;11(2):92-106. (in Thai)
12. Sriamonruttanakul T, Ninwatcharamanee C, Kosolchuenvijit J, Sriklo M, Nirotun U, Srisarakham J. Effects of preparedness program for the professional nursing/midwifery licensure examination on nursing students' readiness and anxiety for the examination. *Journal of Boromarajonani College of Nursing* 2017;33(2):43-53. (in Thai)
13. Luangphituck W, Noparoojiinda S, Chompuming W, Poltana P. Development of preparedness program for Praboromarajchanok institute's comprehensive examination in adult nursing with blended learning and simulation-based learning: a pilot study. *Regional Health Promotion Center 9 Journal* 2020;14(34):191-209. (in Thai)
14. Vanichayobol Y, Yamnill S, Sonsri G. Creating value for the retention of Gen X and Gen Y nurses. *Journal of Nursing Division* 2022;49(1):192-204. (in Thai)
15. Joungrakul J, Ferry KN. Mixed methods research: applying six mixed methods research strategies. *Governance Journal* 2020;9(1):26-53. (in Thai)
16. Creswell JW, Poth CN. *Qualitative inquiry and research design: choosing among five approaches*. 4th ed. London: SAGE Publications; 2018.
17. Lincoln YS, Guba EG. *Naturalistic inquiry*. London: SAGE Publications; 1985.
18. Clarke V, Braun V. *Successful qualitative research a practical guide for beginners* [Internet]. 2013 [cited 2025 Oct 13]. Available from: https://www.researchgate.net/publication/256089360_Successful_Qualitative_Research_A_Practical_Guide_for_Beginners
19. He FX, Turnbull B, Kirshbaum MN, Phillips B, Klainin-Yobas P. Assessing stress, protective factors and psychological well-being among undergraduate nursing students. *Nurse Education Today* 2018;68:4-12. doi: 10.1016/j.nedt.2018.05.013.
20. Chow KM, Tang WKF, Chan WHC, Sit WHJ, Choi KC, Chan S. Resilience and well-being of university nursing students in Hong Kong: a cross-sectional study. *BioMed Central Medical Education* 2018;18(1):13. doi: 10.1186/s12909-018-1119-0.
21. Meleis AI. *Transitions theory: middle range and situation specific theories in nursing research and practice*. New York: Springer publishing company; 2010.
22. Thamlikitkul S, Sinudompol S. Factors predicting quality of life of undergraduate nursing students at Kuakarun faculty of nursing in Navamindradhiraj university. *Kuakarun Journal of Nursing* 2019;26(1):55-75. (in Thai)
23. Montong A, Jamjang S, Kitnopkiat K. Factors related to self- esteem of nursing students, Boromarajonani college of nursing, Ratchaburi. *Academic Journal of Phetchaburi Rajabhat University* 2021;11(2):146-56. (in Thai)

24. Kumar B, Shah MAA, Kumari R, Kumar A, Kumar J, Tahir A. Depression, anxiety, and stress among final-year medical students. *Cureus* 2019;11(3):e4257. doi: 10.7759/cureus.4257.
25. Chonlachatbodee N, Dhamavasi C. Resilience and the process of building resilience of nursing students private university in Bangkok. *Kuakarun Journal of Nursing* 2023;30(2):372-88. (in Thai)
26. Biggs A, Brough P, Drummond S. Lazarus and Folkman's psychological stress and coping theory. In: Cooper CL, Quick JC, editors. *The handbook of stress and health: a guide to research and practice*. New Jersey USA: Wiley Blackwell; 2017. p. 349-64. doi: 10.1002/9781118993811.ch21.
27. Choi MY, Park S, Noh GO. Social support for nursing students: a concept analysis study. *Nurse Education Today* 2024;132:106038. doi: 10.1016/j.nedt.2023.106038.
28. Bronfenbrenner U. *The ecology of human development: experiments by nature and design*. Massachusetts, USA: Harvard University Press; 1979.